

Storytelling czyli jak angażować myśli i emocje młodzieży wykorzystując opowieści migrantów i migrantek?

Storytelling w szkołach

Zachęcamy nauczycieli i nauczycielki do wykorzystywania metody storytellingu do opowiadania historii osób z doświadczeniem migracji i uzupełniania suchych danych ilościowych lub statystycznych o osobistą perspektywę. Spośród wielu argumentów za wprowadzaniem tej metody na lekcjach na szczególną uwagę zasługuje ten, że historie dotyczą naszych emocji, poruszają nas, nadają ludzki wymiar abstrakcyjnemu zjawiskom. To sprawia, że uczymy się w sposób pogłębiony i z lepszym skutkiem. Z jednej strony storytelling pomaga budować kompetencje społeczne takie jak umiejętność słuchania, empatia i otwartość na dobre relacje międzykulturowe, umiejętność prowadzenia konstruktywnego dialogu i rozwój krytycznego myślenia. Z drugiej rozwija umiejętność analizy złożonych idei oraz rozumienia powiązań i współzależności między ludźmi, uczy też, jak działać na rzecz lepszego świata dla wszystkich.

Mogą to być historie zmyślane, prawdziwe, osobiste lub obserwacyjne, a także mające za punkt wyjścia wydarzenia bieżące lub historyczne. Zachęcamy nauczycielki i edukatorów do posługiwania się prawdziwymi, aktualnymi historiami jako ważnym uzupełnieniem obrazu migracji w mediach, podręcznikach szkolnych oraz, bardziej ogólnie, w oficjalnej narracji politycznej. W tym obrazie brak człowieka, indywidualnej perspektywy i głosów osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa, których uznanie i integracja są warunkiem spokoju społecznego.

Biorąc pod uwagę dynamikę współczesnych migracji, jest stosunkowo łatwo wprowadzić punkt widzenia migrantów i migrantek do programu nauczania, bo te osoby żyją wśród nas. Storytelling to cenne narzędzie, które wspiera integrację uczniów i uczennic z doświadczeniem migracji z ich klasą i pomaga im budować bliższe relacje i kontakty ze szkolnymi rówieśnikami i rówieśniczkami.

Jednocześnie musimy mieć świadomość zagrożeń i korzystać z wartościowych, godnych zaufania materiałów. Taką propozycję stanowią [filmy zrealizowane przez organizację Migration Matters](#), które pokazują różne perspektywy (pomaga to uniknąć stereotypowego podejścia) i zadają osobiste pytania bez tezy (dzięki temu identyfikujemy się z historiami migrantów i migrantek, bo pokazują ich osobisty punkt widzenia, nie ograniczając się do spraw interesujących opinię publiczną).

Spotkanie z ciekawym człowiekiem

Jedną ze szczególnych stosowanych w szkołach metod storytellingu jest spotkanie z ciekawym człowiekiem. Takie wydarzenie to dla uczniów i uczennic okazja do spotkania z osobą z doświadczeniem migracji i wysłuchania jej wyjątkowej historii. Rozmowę młodzieży z gościem można poprowadzić w różny sposób, ale najważniejszym celem jest samo

spotkanie, na którym z jednej strony uczniowie i uczennice zaspokoją ciekawość, a z drugiej gość lub gościni podzieli się swoją historią.

Jak zorganizować spotkanie?

Pożytecznym, ciekawym i kształcącym sposobem realizacji tego celu jest **przygotowanie gościa i młodzieży do spotkania oraz zadbanie o to, by wszyscy czuli się jego współorganizatorami**. Jeśli masz już idealną gościnię, zapytaj, czy chce się podzielić z młodymi ludźmi i jaki najważniejszy przekaz ma wybrzmieć na spotkaniu. Zapytaj też uczniów i uczennice, czego chcą się dowiedzieć, i wyjaśnij niezrozumiałe kwestie. Na przykład przyjrzyjcie się wspólnie mapie kraju pochodzenia gościa, poczytajcie o sytuacji gospodarczej tego kraju i jej związku z decyzją gościa o migracji lub obejrzyjcie film o powodach, dla których ludzie migrują. Na tym przygotowawczym etapie możesz skorzystać z poniższych podpowiedzi:

- Zapytaj uczniów i uczennice, z czym kojarzy im się migracja.
- Poproś, aby zastanowili się nad swoją tożsamością. Co dla nich oznacza to pojęcie? Co się na nie składa?
- Zachęć ich do przygotowania pytań do gościni, a następnie poproś, aby sami na nie odpowiedzieli. Pytania i odpowiedzi można zapisać do późniejszego podsumowania.

Samo spotkanie może mieć formę rozmowy, prezentacji lub warsztatu, którego uczestnicy i uczestniczki będą wspólnie coś przygotowywać i jednocześnie rozmawiać o migracji. Możesz zaprosić jedną lub więcej osób, ale zadбай o to, by wystarczyło czasu na opowieści wszystkich zaproszonych. **Przed spotkaniem przygotuj jego scenariusz**, którego będziesz się trzymać i w którym znajdą się wszystkie tematy rozmowy podane przez gościa i młodzież.

Ważne, aby po spotkaniu **pamiętać o podsumowaniu wydarzenia**. Podziękuj gościowi i zapytaj o jego wrażenia, o to co się udało, a co wymaga ulepszenia przy następnej okazji. Stwórz uczniom i uczennicom przestrzeń do refleksji nad spotkaniem. Posłuż się pytaniami przygotowanymi przed spotkaniem i zapytaj:

- Co i dlaczego zrobiło na nich największe wrażenie?
- Co było, a co nie było zaskakujące?
- Czego jeszcze chcą się dowiedzieć o migracjach? Jakich informacji potrzebują, aby pogłębić wiedzę na ten temat w kontekście lokalnym i globalnym?
- Czy młodzi ludzie zauważyli jakieś podobieństwa między życiem gościni i ich własnym? Jakie?
- Co to jest osobiste doświadczenie migracji?

Zapewnij wszystkim osobom biorącym udział w spotkaniu **przestrzeń na końcową refleksję**. Nie zapomnij o sobie: migracja to trudny, a nawet kontrowersyjny temat. Przy omawianiu go zadбай o swój wewnętrzny komfort i emocje. **Docień swój wysiłek**, tak jak my doceniamy ten wkład w naszą wspólną misję zmieniania świata na lepsze!

Zalety storytellingu i spotkań z ciekawym człowiekiem:

- *Osobiste historie budzą emocje, które są niezbędne przy uczeniu się i zapamiętywaniu oraz budowaniu relacji w klasie.*
- *Bohaterka historii lub gość spotkania może być dla uczniów i uczennic jedyną osobą z doświadczeniem migracji, jaką mieli okazję poznać lub z którą rozmawiali. To przeciwwaga dla znanych młodzieży przekazów medialnych, gdzie mówi się o migrantach i migrantkach, ale rzadko oddaje im głos. To także wspaniała okazja do rozwoju kompetencji krytycznego myślenia.*
- *Poznając osobiste historie i świadectwa, rozwijamy empatię, otwartość i wrażliwość na innych ludzi i niesprawiedliwość społeczną, polityczną i ekonomiczną, której doświadczają na poziomie lokalnym i globalnym.*
- *Możliwość spotkania młodych ludzi z doświadczeniem migracji i uchodźstwa z rówieśnikami i rówieśniczkami urodzonymi w danym kraju stanowi ważny element kultury włączającej niezbędnej do zapewnienia równych praw i szans dla wszystkich ludzi niezależnie od ich pochodzenia.*
- *Opowiadanie i rozpowszechnianie historii migrantów/migrantek wśród młodzieży reprezentującej społeczność przyjmującą i migrancką może skłaniać do zapoznania się z procedurami obejmującymi migrantów/migrantek i ich rodziny na poziomie lokalnym i globalnym oraz z sytuacją prawną takich osób. Można żywić nadzieję, że doprowadzi to do zmian polityki wobec takich osób.*

Na co należy uważać i zwracać uwagę, pracując tymi metodami:

- *Perspektywa osobista. Po wysłuchaniu historii zawsze znajdzie się pretekst do poznania kolejnych opowieści i punktów widzenia, dostrzeżenia różnych perspektyw, usłyszenia głosu innych. Pamiętaj, że prawdopodobnie nawet jedna historia zachęci Twoich uczniów i uczennice do pogłębienia wiedzy o globalnych wyzwaniach społecznych, politycznych lub ekonomicznych widzianych przez pryzmat osobistego doświadczenia migracji.*
- *Zbyt mało czasu (zwłaszcza w przypadku spotkania z ciekawym człowiekiem). Koniecznie należy poświęcić część czasu na przygotowanie i podsumowanie tego, co się wydarzyło. Zachęcamy, by na etapie przygotowania posługiwać się metodami edukacji międzykulturowej i/lub antydyskryminacyjnej. Przy podsumowaniu wspaniale mogą się sprawdzić metody zachęcające młodzież do dzielenia się wrażeniami i uwagami na temat własnych odczuć i wiedzy o migracji w perspektywie lokalnej i globalnej.*
- *Migracja i jej osobiste doświadczenie jako egzotyka. To podejście najczęściej ujawnia się przy omawianiu potraw lub zwyczajów związanych z gościnnością i może zaostrzyć różnice między społecznością migrancką i przyjmującą.*
- *Stereotypy i uprzedzenia, które wnosimy do rozmowy o migracji i ludziach z innych kontekstów kulturowych. Pamiętaj, że edukatorzy i edukatorki są na nie podatni, podobnie jak młodzież. Aby ograniczyć do minimum ryzyko, że ujawnią się na lekcji, dowiedz się więcej o dialogu międzykulturowym, włączaniu i antydyskryminacji. Pamiętaj, że wiedza wsparta dowodami uodparnia na uprzedzenia, ale nieświadomie wciąż się nimi posługujemy. Korzystaj z faktów i informacji z wiarygodnych, bezstronnych źródeł, aby wyjaśniać sytuacje, do których może odwoływać się osoba z doświadczeniem migracji.*

Przydatne linki z przykładami storytellingu:

- [Opowieści o migracjach](#)
- [Hakim's Odyssey](#)
- [Zestaw pocztówek. Open hearts. Open Borders](#)

Więcej materiałów Centrum Edukacji Obywatelskiej o migracjach znajdziesz na globalna.ceo.org.pl

Materiał powstał w 2021 roku ramach projektu "Globalna szkoła. Razem o migracjach", który jest częścią przedsięwzięcia "I am European: Historie i fakty o migracjach na XXI wiek" realizowanego przez Centrum Edukacji Obywatelskiej. Projekty współfinansowane są ze środków Unii Europejskiej oraz w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP. Treść wyraża wyłącznie poglądy autorów/autorek i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP ani Unii Europejskiej. www.gov.pl/polskapomoc

„I am European. Historie i fakty o migracjach na XXI wiek” jest częścią programu DEAR (The European Commission's Development Education and Awareness Raising Programme), który wspiera projekty angażujące społeczeństwo Unii Europejskiej w globalne zagadnienia rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego. Poprzez finansowanie programów takich jak „I am European. Historie i fakty o migracjach na XXI wiek ” DEAR promuje uniwersalne wartości, m.in. wolność, demokrację, praworządność oraz umożliwia obywatelom i obywatelkom Europy włączenie się w globalny rozwój. Program DEAR finansuje około 30 programów w krajach członkowskich UE. Projekty te przyczyniają się do zwiększenia zrozumienia i zaangażowania Europejki i Europejczyków w kreowanie pozytywnych zmiany społecznych zarówno na poziomie lokalnym, jak i międzynarodowym. Działania DEAR wspierają również pracę UE na rzecz realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju.

Wydawca:

Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej ul. Noakowskiego 10, 00-666 Warszawa www.ceo.org.pl

Warszawa 2021

Autorka: Katarzyna Dzięciołowska

Redakcja merytoryczna: Olga Khabibulina

Materiał jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Fundacji Centrum Edukacji Obywatelskiej. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2021. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji i posiadaczach praw.

CENTRUM EDUKACJI
OBYWATELSKIEJ

Odpowiadaj
na globalne
wyzwania

Centrum Edukacji Obywatelskiej
ul. Noakowskiego 10, 00-666 Warszawa
tel. +48 (22) 875-85-40
e-mail: ceo@ceo.org.pl, www.ceo.org.pl